

PEST, II. félv.

48. szám.

December 2. 1869.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, esütörtökön. Előfizetési ár: helyben féltre 1 forint 31 | A pályázatok beigatására tíz sorig minden egyszeri
Az előfizetési pénzeket, valamint a lapba szánt kéziratokat kr., egész évre 2 forint 62 kr.; vidékre fél-fölvételért 1 frt, tíz soron fölül, egyszeri közlésért 2 frt,
s Szent-István-Társulat igazgatóságához kérjük intéztetni. évre 1 frt 70 kr., egész évre 3 frt 40 kr. ha többször közöltetik, 1 forint 50 krajczár számítottik.

Kivonat azon főpásztori levélből, melyet az ország Hercegeprimása Romába való távozása előtt hiveihez intézett.

(Folytatás.)

Kedvelt hűveink! Az apostolokat és ezeknek utódait választotta Jézus Krisztus az egyház kormányzására; de különösen választotta és küldte szent Pétert s az ő utódjait a római püspöki széken. Nagy hatalmat adott Krisztus Jézus az apostoloknak egyetemben, de ugyanazt adta már korábban magának sz. Péternek. Mondta Jézus az apostoloknak: „tanítsatok minden nemzeteket.“¹⁾ de mondta Péternek külön s csak is neki: „legeltesd az én juhaimat, legeltesd az én bárányaimat“;²⁾ mondta az apostoloknak: „a miket megkötöztök e földön, — meg lesznek azok kötözve az egekben is.“³⁾ — de mondta különösen Péternek: „Neked adom a mennyek országa kulcsait. És amit megkötöndesz e földön, meg lesznek kötve a mennyekben is.“⁴⁾ tehát amely hatalommal felruháztattak az apostolok egyetemben, azon hatalommal ruháztatott fel sz. Péter is külön.

Sőt Krisztus többet adott Péternek mint az apostoloknak. Nem mondta Jézus az apostoloknak, hanem csak kizárólag Péternek: „te Péter vagy, és e közsálon fogom építeni anyaszentegyházamat.“⁵⁾ Nem az apostoloknak, hanem csak egyedül Péternek mondá Jézus: „Simon, Simon, ime a sátán megkívánt titeket, hogy megrostáljon, mint a buzát; én pedig könyörögtem éretted, hogy el ne fogyatkozzék a te hited, és te egykoron megtérvén, erősítsd meg atyádfiait.“⁶⁾ Emiatt sz. Péter az egyház alapja, kin az egész egyház felépül; emiatt sz. Péter és az ő utódja a római széken Krisztus Jézusnak e földön helytartója, az egyház látható feje, az egész egyház fejedelme, kormányzója, az egyházi egységnek központja, az egyetemes egyházi kormányzás kezelője.

Ilyennek ismertetett el szent Péter azonnal az apostolok által; ilyennek viselte magát sz. Péter kezdettől óta; ilyennek ismertetett el sz. Péternek minden utódja a római széken minden időben; ily egyetemes törvényhozói, bírói, kormányzói hatalmat gyakoroltak a pápák az egész egyházban századról századra mai napig, úgy hogy „sz. Péter az ő utódaiban ma is él, és mindenkinek nyújtja az igazságot.“ mikint az aranyszavu szent Péter mondja: „szent Péter szólt Leo pápa által“ így kiáltottak fel a chalcedoni zsinat atyái; „a hol Péter van, ott van az egyház.“ mondá szent Ambrus;¹⁾ „a papi egység Péter székétől veszi eredetét.“ írta szent Cyprián püspök.²⁾ Azért a florenzei zsinattal mint hitágazatot valljuk, „hogy a római pápa az egész világban elsőszéki bir, hogy ő szent Péternek az apostolok fejdelmének utódja, Krisztus Jézusnak igaz helytartója, az egész egyház feje, a keresztények atyja és tanítója, s hogy neki adta Jézus Krisztus Péter személyében a hatalmat legelteni, igazgatni és kormányozni az egész egyházat, a mint az az egyetemes zsinatok határozatai és a sz. kánonokban foglaltatik.“³⁾

IX. PIUS. sz. Péter apostolnak 258-ik utódja a római széken, hívott minket össze a zsinatra, de csakis a római pápa hívhat össze egyetemes zsinatot, s csakis azon zsinat valóságos egyetemes zsinat, melyet a római pápa hív össze, mert aki a püspökök püspöke,⁴⁾ az parancsolhatja, hogy az összes egyház püspökei összejöjjenek; IX. Pius fog elnökölni a zsinaton, de csakis a pápa elnökölni a zsinaton, csak ő vezetheti annak tanácskozásait és végzéseit; mi ott ülni, mint bírák szólni, itélni fogunk, de csak akkor érvényesek a zsinat határozatai, midőn azokat a pápa megerősíti.

¹⁾ Máté ev. 28, 19. — ²⁾ Ján. ev. 21, 16, 17. — ³⁾ Máté ev. 18, 18. — ⁴⁾ Máté ev. 16, 19. — ⁵⁾ Máté ev. 16, 18. — ⁶⁾ Luk. evang. 22, 31, 32.

¹⁾ In Ps. 4. n. 30. — ²⁾ Ep. 55. — ³⁾ A 25-ik ülésben, 1436. ében. — ⁴⁾ Tertull. de pudic. c. 1.

Pápa nélkül nincs egyetemes zsinat; pápa ellen nincs zsinati határozat. Az egyetemes zsinat csak a pápa által érvényes, s kötelező erejét a pápától nyeri. „Egyen építi fel Jézus az ő egyházát, így ír sz. Cyprian, s egynek parancsolja legeltetni az ő juhait. Hogy az egyház egységét felmutassa, egy széket alapít, és az egytől kezdődő egységnek eredetét saját tekintélyével elrendeli. Az első Péternek megadatik, hogy Krisztus Jézusnak egy egyháza, s benne egy szék felmutattassék. Aki Péternek székétől elszakad, vajjon hiszi-e még, hogy az egyházhoz tartozik?“¹⁾ Mi püspökök csak saját meggyőződésünkben bírnak törvényhozó hatalommal, meggyőződésünk területén kívül és az egész egyházra törvényt hozni nincs hatalmunk, csak a pápa emel fel minket egyetemes törvényhozói hatalomra, s részesekké tesz minket az ő pápai törvényhozói hatalmában. „Emlékezzél, így ír Tertullian, hogy a kulcsok Péternek, s az egyháznak Péter által adattak.“²⁾ Mi mint bírák fogunk itélni: de a pápa az általunk hozott ítéletnek is bírja, s ha ő rányomja ítéletünkre az ő pecsétjét, akkor válik ítéletünk egyetemes egyház ítéletévé s csak akkor valóban törvény, valóban hitcikkely, valóban isteni, esalhatlan, örök és változhatlan igazság, amelynek minden hívő tartozik engedelmeskedni. — Mindenütt és mindenkor igaz marad: „a hol Péter, ott az egyház.“

Ezt Krisztus Jézus akarta, rendelte így: s amit az Isten Fia rendel, az szent, az igaz, az üdvös, az szükséges. Azt, hogy sz. Péter, és sz. Péternek utódjai, a római pápák, az egész egyházban minden hívek, minden papok és püspökök fölött kormányzói, törvényhozói, bírói, végrehajtói hatalommal bírnak, szóval, hogy a pápa alapköve, feje az egyháznak, ezt nem a püspökök határozták valamely zsinaton, nem szokás által eszszott be az egyházi életbe, hanem Krisztus Jézus által rendeltetett, intéztetett el így, hogy, mint sz. Jeromos mondja: „Tizenkét apostolból egy választatik ki, hogy kitűzetvén, ki a fej, a szakadásnak eleje vétessék.“³⁾ „A római kath. apostoli egyház, így ír Gelasius pápa az ötödik századból (494-ik év), nem a zsinatok által tétetett elébe a többi egyháznak, hanem az Urnak az evangéliumban feljegyzett szövege által.“ „Ezen elsőjogi jogát a római szentszéknek nem a zsinatok adták, hanem csak elismerték és tisztelték“; ez I. Miklós pápa nyilatkozata, amely a 4-dik római lateráni egyetemes zsinaton szintén kimondatott.⁴⁾

Péterben és az ő utódjaiban egy, szent, katolikus és apostoli az anyaszentegyház. Innen a nagy tisztelet sz. Péter római széke iránt, innen a ragaszkodás, innen a köteles engedelmesség, mert Krisztus Jézus rendeltéből, ahol a pápa, ott van Krisztus Jézusnak egyháza.

Azonban kedves híveink, az egyetemes zsinat csak rendkívüli módja a törvényhozásnak és kormányzásnak az egyházban. A rendes kormányzási mód az, hogy a pápa igazgatja Rómából az egész egyházat.

az egyes püspökök pedig, engedelmisségben a pápa irányában, kormányozzák püspöki meggyőiket.

Rendkívüli jelenet az mindig az egyházban, ne héz, súlyos, igen veszélyes időknek jele, rendkívüli módon nagy szükségek tanúsága az, midőn a pápa a világ minden püspökeit magához hívja, hogy velök az egyházi élet bajaira szükséges orvosszerekről tanácskozzék és határozzon. Azért az egyház 19 százados életében még csak 18 zsinat fordult elő, mely kétségkívül egyetemesnek ismertetik: s valamint a rendkívüli bajokat, veszélyeket nem kell az egyházra kivánni, úgy nincs, nem lehet ok egyetemes zsinatokat sem ohajtani. Csak akkor hívtak össze a pápák ily zsinatokat, mikor a Szentlélek sugalmából, mely őket az egyház kormányzatában soha egy pillanatra sem hagyja el, elkerülhetlenül szükségesnek, vagy rendkívüli módon hasznosnak ismerték, ily rendkívüli eszközhez folyamodni.

Következésképp, ha nem tudnók is az indokokat, melyek a sz. atyát arra birták, hogy a világ püspökeit zsinatra hívja össze, már is, miután összehívtunk, kétségtelenül igaz volna, hogy e zsinat mai napig szükségessé vált.

Nem nehéz a zsinat hasznosságának, szükségességének okait a jelen egyházi, állami és társadalmi állapotokból felismerni s megérteni.

Ugyanis, midőn anynyiféle gyűlések tartatnak mindentéle célra a világon, miképen tetszhetnék különösnek bárki előtt, hogy az egyház főpásztorai is a legszentebb célra, az Isten dicsőségére, a hívek üdvösségére végezték összegyűlekeznek? Miután e világon minden elem tömörül, egyletek alakulnak, hogy az egyes erők nagy működő erővé növekedjenek: esodálkozhatnék-e bárki, hogy a kath. világ fejei az apostolok nyomán és példájára napjainkban szintén összegyűlnek, hogy a kath. elem nagy erejét méltóképen s máskor is tapasztalt sikerrel kifejtse? A világfiat ugyan gyűlésbe sietnek, hogy az igazságot, a jót, az üdvöst csak felkeressék, nem lévén soha biztosak, feltalálják-e azt. Az egyház bírja már az igazságot, bírja a jót, azért rendkívüli módon gyűlésbe, zsinatba jöven össze, a már meglevő egységet, a már meglevő igazságot, a meglevő jót rendkívüli fényben, erőben mutatja fel.

Nincs tehát ok, miért ütközzék meg valaki a megnyitandó egyetemes zsinaton. — De célszerűségét is könnyű fölismerni ezen zsinatnak.

Ime az egyház szellemi ország; de mégis e földön van, az államok polgárai az ő hívei; következésképp szükségképpen szem előtt kell tartania, vajjon az állami és polgári társadalmi rend kedvező-e az egyházra és a keresztény életre, vagy pedig kedvezőtlen? — A mai állami viszonyok fölülte kedvezőtlenek az egyházra, a vallási, az erkölcsi, szóval a keresztény életre; ezelszerűnek látszik tehát, hogy az egyház, komolyan számba véve az állapotokat, a Szentlélek tanácsa szerint olyan intézkedéseket tegyen, melyek a jelen és jövő veszélyeket elhárítsák vagy legalább kártalanokká tegyék.

Ha mélyebben tekintünk Európának mai vallási és politikai helyzetére, a zsinatnak szükségessége is szemünkbe fog otlenni.

¹⁾ Cypr. de Univ. — ²⁾ Scorp. — ³⁾ Libr. 1. adv. Jovin. — ⁴⁾ An. 1215. decr. c. 5.

Ugyanis az utolsó egyetemes zsinat óta 300 éven át a hit, az erkölcs, az egyház és a társadalom ellen a veszélyek válságos fokig emelkedtek.

Akkor még hit dolgában az egyház olyanokkal állott szemközt, kik csak egy vagy más igazságot tagadtak a hitből, csak egyes részeket akartak tehát kiküszöbölni a keresztény életből; ma már azonban az, mi még 300 év előtt, mint lényegesen a ker. hithez tartozó tiszteltetett, szelvében pirulás nélkül tagadtatik; annyira növekedvén a tévely, a bűnnek hatalma, hogy már az egész ker. hitet, az egész ker. egyházat tagadják, s a föld színéről számkivetni. sőt kiirtani szeretnék, hogy ne legyen religio, ne legyen hit, ne legyen vallás, ne legyen Isten; hanem a hitetlenség vallassék egyedül, vagyis a vallástalanság legyen a világ vallása.

Igenis, tagadtatik sokak által minden, ami keresztény, ami istenes, ami természetfölötti; és ezen hitetlen irány hehatott, rést talált sok kath. ember szívében is, úgy hogy ezek között is terjed a mótely, és ami a hitetlenségnek következése, az erkölcsi süllyedés.

E szomorú állapotok s veszélyek miatt vérzik a szentatya szíve; azért a Szentlélek felvilágosítása mellett fölhísmerte, hogy e bajokon csak a kath. egyház erejének oly rendkívüli kitejtése által lehet segíteni, milyen az egyetemes zsinat. Így tett az egyház máskor is, s nem csak segített a bajokon, hanem az egyházi élet fejlődésének is legörvendetesebb, mert legáldásosabb lendületet adott.

Ideje tehát ma is hangosan, legünnepélyesebben hirdetni, bevallani a ker. hit igazságait, melyek az emberiség öröksége, s melyek nélkül sem rend, sem jogbiztonság, sem nyugalom nincs, nem lehet a társadalomban. Nagy bajokra nagy erejű orvosság szükséges, s ez: a zsinat.

Az emberiség legdrágább érdekei követelik a zsinatot. — Ugyanezt kell mondanunk, ha az állami, a polgári élet viszonyait vizsgáljuk.

Ezelőtt az egyház és az államok között összhangzás volt: ma az állam teljesen szakadni készül az egyháztól, szakadni a ker. hitől. Az állam polgárai, mint egyes személyek, hívők, katolikusok; de az állam, a kormány, a törvényhozás, törvénykezés, igazgatás sem katolikus, sem keresztény nem leend, mert az állami téren, mint látjuk már több országban, sem az egyház sem a kath. polgárok vallásos lelkismerete tekintetbe nem vétetik. — Az egyház sokban alkalmazkodott az államhoz, míg köztük egyetértés létezett; az államnak is sokat engedett tehetni, az ő saját egyházi körében: de midőn az állam az egyességet, az egyetértést megszakítja, sőt azt nem is kívánja: akkor az egyháznak intézkednie kell, mittevő legyen emez új helyzetben?

Új helyzetek új intézkedést követelnek: ez a zsinat szükségessége, és egyik alkalma.

Az egyháznak komolyan kell tanácskozni, határozni, mittevő legyen ez új helyzetben, melyben az egyház, a vallási élet, az állammal, a polgári élettel összeütközésbe hozatik? Mittevő legyen, mikor a keresztény műveltség, haladás és lelkismeret szabadsága az új államirányzatokban nem csak veszélyeztetnek, de könnyen lehetlenné is válnak? Az egyháznak meg kell menteni a lelket, s vele a lélek kincsét.

Az egyház mindig sajnálja, és soha sem helyeselheti az államnak elszakadását az egyháztól, a vallási, az erkölcsi rendtől; sajnálja, nem csak a hívek üdvösségének, hanem a társadalomnak veszélyeztetése miatt is, mert nem lehet, hogy erős legyen a nemzeti élet, ha az nem a religióban, a vallásos meggyőződésben, a lelki-meretben gyökerezik: hogyan lehessen erős, hogyan fejlődhessék nagyra a nemzeti élet, ha ez a vallásos lelkismerettel, a vallási renddel ellenkező irányba ragadtatik? Ez annyit tenne, mint a nemzet békéjével, sőt életével játszani.

A nagy elmék látják a veszélyt, aggódnak, mentő eszköz után sohajtoznak. A szellemi károk egymásra szaporodnak, a szent elvek feledésbe mentek, az elmék eltévedtek, a tekintély megvettetett, a szabadság, műveltség, a haladás fogalma, eszméje meghamisított, megrontatott; csak egy a mentőszer — az Isten igazsága, az Isten törvénye.

A szentatya aggódva szemlélvén a jelen társadalmi, erkölcsi, vallási bajokat, az elmeérgesedett sebekre rendkívüli orvosságot akar alkalmazni, a Vatikánban, sz. Péter sirjához egyetemes zsinatot hívott össze, hogy az Isten igazságait újra hirdesse, a hol elfeledtetek, emlékezetbe hozza, a hol elhomályosodtak, újra napfényre derítse, s rendezvén az erkölcsi, a vallási, az egyházi társadalmat, ebben a süllyedező polgári társadalomnak is szabadító kezét nyújt.

Teljesednek-e a kereszténység atyjának forró óhajtsái? Istennek títka. Legalább megtett, amit tehetett, s ha megtette, az egyház nem lesz felelős, mert miként eddig minden bajok nélküle támadtak, úgy azok neki ezután sem lesznek felróhatók.

Teljesednek-e a főpásztorok óhajtsái? nem tudjuk; de az Isten végzése kétségkívül teljesedésbe fognak menni; s ha megteszszük a mi tőlünk függ, az Isten áldásai nem szoktak elmaradni.

Bizalommal nézhetünk mi kedves hiveink a megnyitandó zsinatnak elébe, miután írva van: „a Szentlélek bevezet titeket minden igazságba.“

Egyébiránt a zsinat tanácskozásainak, határozatainak tárgyát a szent atya tűzte ki maga a meghívó levélben. „Ezen egyetemes zsinaton, így írt, pontosan kell megvizsgálni és meghatározni, a mi ezen zordon időkben az Isten nagyobb dicsőségét, a hitnek sérthetlenségét, az isteni tiszteletnek méltóságát, az emberek örök üdvösségét, a papok és szerzetesek életfegyelmét, üdvös és alapos műveltségét, az egyházi törvények megtartását, az erkölcsök javítását, a fiatalság keresztény nevelését, mindnyájunknak békéjét s egyességét különösen megilletik.“

Az egyház és a társadalom javán fog tehát munkálkodni a zsinat, a mint a Szentlélek sugal, ifogja; — az elme, a szív, a szenvedélyek harczeit csendesíteni, a káros félreértéseknek véget vetni, a tévely hazug álarczát letépni, a kételyeknek, a szótorzításoknak határt szabni, a tekintélynek erőt, az igaz szabadságnak támaszt és biztosítékot kölcsönözni, az emberi szellemnek ösvényt nyitni, utat egyengetni, a józan haladásnak irányt mutatni, szóval engesztelni, orvosolni, egyesíteni, szabadítani fog a zsinat.

Harez a tevélynek és bűnnek, segély az igazságnak és erénynek, — ez a zsinat határozatainak czélja.

A zsinat nem rohanva, teendőiben el nem ragadtatva, hanem a Szentlélek sugalmára, és az örök bölcsesség tanácsára hallgatva fog eljárni. Szabad felszólalás, csendes, komoly megfontolás fogja minden végzéseit megelőzni; nem lesz a zsinat végzéseiben más, hanem csak igazság, bölcsesség, jogosság. Biztosíthat erről kitkit a zsinati atyák sz. tiszte, tudománya, kötelességérzete, ügytapasztalata, aggkoruknak megfelelő higgadtsága, legfőképp pedig és mindenekfölött az egyháznak megígért Szentlélek tevékeny segédelme, mely mellett az igazságtól a zsinat el nem térhet.

E zsinatban fogják a hívek édes örömmel, fogja a világ meglepetve látni, hogy az egyház van, él, hogy isteni tekintélyvel szól, határoz, végez. Ez által felemeltetik, megszilárdul a társadalom, meg az államnak is esőkent tekintélye: mert nincs hatalom, hanem csak az Istentől, és ami hatalom van, Istentől van rendelve. (Sz. Pál Róm. 13. 1.)

A zsinat kétségkívül oda fogja irányozni törekvé-

sét, hogy a régi üdvös egyházi fegyelmet a katolikus életre megerősítse s azt újabb intézkedéssel támogassa, a mint az idő szükségéi megkívánják. Meg fogja ujítani a világ színét, mint mikor az apostolok a jeruzsalmi zsinat után a világra elszéledtek. Isten lesz, Isten van a zsinattal; Isten hatalmában, Isten nevében szól, határoz és cselekszik a zsinat; Krisztus Jézus láthatatlanul fog ülni a zsinat atyái között. „Én veletek leszek mondá ő, a világ végezetéig.“ És ismét: „ahol kettő vagy három összejövend az én nevemben, köztök leszek.“ Nevelt az egyház keresztény embert, ker. családót, ker. államot, ker. nemzetet, ker. társadalmat, ker. világot. — Az egyház üldöző szelleme mindezt lerombolni kész lenne, — de az egyház zsinatba összeül, hogy megvédje, mit az Isten nevében, századok folytán, jót, szépet, dicsőt létrehozott, s az egyház e sz. törekvését reményeink szerint Isten sikerrel koronázza.

Ezekből kedves hiveim felismerhetjük némileg, mily áldásos gyümölcsöket várunk ama zsinattól, a melyre sietünk.

(Vége következik.)

T e m e t ő b e n .

(Szonta, 1869.)

Temetőben járok, kelek,
Hol örök esend s nyugalom van...
De én szegény! csak nem lelek
Nyugalmat e csendes honban.

Olyan fájón dobog szívem,
Ha járok sírhantok között:
Sorsát, hogy szinte irigylem
Annak, ki ide költözött.

Oh Istenem! be jó nekik,
Kik itt alusznak esendesen...
Ők boldogok; nem érzik,
Mi oly kínosan fáj nekem!

Nincs szenvedély, ninesen viszály
Az Urban elhunytak között...
Legyen koldus, avagy király,
Nyugtot lel itt az üldözött.

S ki legszámandóbb üldözött?...
Az, kit üldöz önnön szíve!...
Ah! én vagyok ily üldözött,
Én, a bú s fájdalom hive.

Ugy fáj mindig, ugy zajg e szív,
Ugy kűzködik midszűntelen...
De hasztalan! hiába viv:
Nyugtot nem ad — önkebelem! —

* * *
Temetőben járok, kelek,
Oly mély a esend, a nyugalom...
S ilyenre én mikor lelek?
Ha majd beföd a — sírhalom!

Garay József.

Mária Terezia császárnő és királynő, és imakönyve.

Mária Terezia, főleg azóta, hogy fiát II. Józsefet kormányzó társul oldala mellé vette, és látta, hogy egy a vallásossággal szakítani törekvő új világ alakul körülötte, szembetűnőleg öregedett, és szomorúak tűnt föl. Ennekokáért inkább mint valaha az imádkozásban és elmélkedésben keresett vigaszt. Imakönyve, melyet tőle Krisztina leánya — Albert belga herezeg és azon nevű országkormányzó hitvese — örökölt, imákkal és jegyzetekkel beirt czédulácskák találtattak, melyek a főnebb jelzett hangulatáról, de egyszersmind őszinte

vallásosságáról, példás jámborságáról is tanuskodnak. Hadd álljon itt néhány azok közül középületességül:

„Ferenz férjem — írta a boldogult királynő — 56 évig 8 hó- és 10 napig élt. Meghalt 1765. aug. 18. este féltizkor. Boldog házasságban éltem vele 29 évet, 6 hó- és 6 napot. Ép azon órában, melyben a dicsőülttel kezefogék, és szintén vasárnapon ragadá el tőlem őt a hirtelen halál, uralkodásom 28-dik évében. Hatvan Miatyánkot, Üdvözletet, Isten nyugasztalját és Dicsőség Atyának, Fiúnak és Szentléleknek-et kell érette

imádkoznom, vagy ugyanannyi alamizsnát adnom. — Az én életkorom 39 évből áll. — Az özvegység, a vezeklés, a penitencia állapota és készüllet a halálra. Négy főpontot kell, hogy az magában foglaljon: 1) a szentségekben való gyakortábi részesülést; 2) bizonyos számát a szóbeli és belső imáknak; 3) az ájtatossági könyveknek többszöri olvasását; 4) az irgalmaság cselekedeteinek gyakorlását, önsanyargatást, az ó és új szövetségi szentírás, a szentatyák, egyháztörténelem, és a szentek életének olvasását. Egy özvegy állapotának különösen megfelelnek a zsolotárók, böles Salamon Példabeszédei, melyek a világ megvetésére. Jób könyve pedig béketűrésre tanítják. A négy evangéliomot, és apostolok leveleit, valamint az apostolok cselekedetei könyvében foglaltakat is, mélyen szívébe véssé, de Mózes és a próféták könyveiből is naponkint valamelyest olvasson. Más olvasmányi tárgyakul: a szentatyák, Cyprián, Athanáz és Vidor munkái; az ájtatosság fõntartására pedig salesi szent Ferencz stb. iratai szolgáljanak. Egy özvegy teljesen az Isten akaratára hagyatkozzék — férje vesztesége legyen lelkének völegénye. — Ha gyermekei háborgatják, Istent válaszsza ítélõbírónak; ha rokonai nyugtalanítják és kedvetlenítik, Istenben keresse legbensõbb barátját; ha törvényték elé idéztetik, Isten a bírója; meggyaláztatásában szintén Isten és saját jó lelkismerete az õ dicsõsége; szegénységében is Isten az õ atyja, betegségében orvosa, lelkismereti szorongatásában a Mindentudó az õ vigasztalója, szóval: mindenben mindene.

Vallás- és egyháztügyi igazságszolgáltatásban, gyermeknevelésben, állásbeli kötelességeim teljesítésében, nem érzem magamat különösen vétkesnek; de vádoló

magamat minden elfelejtett bünemrõl, idegen bünbeni részesülésrõl, és minden gyarlóságaimrõl; valamint minden teljes életemben kevélységbõl, irigységbõl, haragból, jóra való röstségbõl, a szentgyónás- és áldozáskori lanyhaságból, és felebarátom ellen szóval, vagy elégtelen szeretettel elkövetett vétkekrõl.

Napirendem szerint: fél hat órakor fölkelek és öltözködöm, aztán szentmisét hallgatok, és épületes olvasmányokkal foglalkozom két óra hosszáig, illetõleg fél nyolczig. Félnyolcztól kilenczig titkárommal az elküldendõket intézem el; kilencztõl 12-ig minisztereimet kihallgatom; 12 órakor a gyermekdajkákat fogadom és más dolgokat végezek: — egy órakor ebédre asztalhoz ülök, három óráig szórakozás- vagy nyugalomnak engedem át magamat; három órakor pedig a holtak zsolosmáját mondom el. Négytõl hatig kiadványozok, irok, vagy elfogadok. Hat órakor a szentovásót imádkozom, aztán 9-ig irok, társalgok, sétálok, olvasok, vasárnap este pedig: az urhölgyekkel mulatok.*)

A dicsõült királyné imakönyvébe illesztett im e jegyzetkék, melyeket õ Krisztina fõhercegnõ szeretett leányának hagyott, fõnne bizonyítják, hogy a rólunk magyarokról különösen is anyailag gondoskodott jeles királyasszonyunk nemes szívében, a vallásos érzület és õszinte keresztény jámborság oly nagy mértékben uralkodott, minõ ritkán ékesít valamely fejedelmet. — Tanuságtételei azok annak is, hogy a boldogult fõlség áldásos életét legnagyobb részben a munkának és imának szentelé, saját felüdülésére, multságára pedig csakis a legszükségesebb néhány órát fordítá.

Devics József.

Róma egyházai, emlékei, intézményei, levelekben.

XXXIII.

S z e n t S e b e s t y é n.

Vértanusága. — Fõegyháza. — A katakombák. — A circusok. — Cecilia Metella. — Az appiai út.

Sebestyén Milanóban született és korán katonai szolgálta állott. Megnyervén Domitián kegyét, ezt fölhasználta, hogy Krisztus Jézus tanításával megismerkedjék. Egyik nap 68 pogányt vitt keresztelésre, és a vértanukat gyakran szenvedéseik közepette bátorította.

Bejelentetvén Domitiánnak, hogy Sebestyén keresztény, azt követelte tõle, hogy a bálványoknak áldozzon. Sebestyén ezt megtagadta. A császár mindent elkövetett, hogy õt Jézus megtagadására bírja, és miután minden erõlködése hasztalan volt, parancsot adott ki, hogy nyilakat löjjenek bele. Jézus e hü tanítványa karóhoz köttetett, és a császár palotájában nyilakat löttek beléje, a Palatinus-hegyen azon a helyen, a hol most sz. Sebestyén temploma (alla Polveriera) áll; a katonák ott hagyták halva feküdni. Egy Irén nevü vallásos hölgy éj idején a holttestet elvitte saját házába, nehogy a pogányok valami méltatlanságot kövessenek el rajta. Itt vette észre, hogy Sebestyén ninesen egészen meghalva; tehát gondosan ápolta õt, és a vértanu csakhamar életre jött.

A dicsõ vértanu fájlalta, hogy nem halhatott meg Jézusért. Egyik nap elment Diocletianhoz, és apostoli bátorsággal

szemére lobbantotta a keresztények elleni kegyetlenségét. A meglepetett császár azt gondolta, hogy katonái rendetét nem hajtották végre.

— Kr. Jézus, mondá Sebestyén, megtartott életben, hogy szemedre lobbanthassam istentelenségedet.

A feldühödött Diocletian ekkor megparancsolta, hogy addig vesszõztessék Sebestyént, míg ki nem adja lelkét.

Sebestyén Jézust dicsõítve halt meg, teste mély esatornába vettetett, hogy azt a keresztények ne tisztelhesék. De éjjel megjelent egy Lucina nevü sz. nõnek és tudtára adta, teste hol fekszik.

A völgyrõl nevezett sz. András templomában most is megvannak a vértanu lánczai; azt a esatornát is mutatják, melyben holtteste feküdt, és honnan az appiai út mellett, sz. Callixtus-temetõbe tétetett át.

Konstantin császár a vértanu sirja föle fõegyházat építtetett. Azt 367-ben megújította szent Damasus, 1661-ben ujra épi-

*) Die Mysterien der Aufklärung in Oesterreich 1770—1800. Von Sebastian Brunner. 1869. 283, 284.

tette Borghese Scipio bibornok; régészeti és művészeti szempontból nincs benne semmi nevezetes. Egyik legbeesebb emléke sz. Sebestyén szobra, mely Bernin rajza után készült. Egyik sírboltjában sz. Péter és Pál teste nyugodtak.

A templom mellett van sz. Callixtus híres temetője, melybe a bejárás a templomból nyílik. 46 pápa és 174,000 vértanu temettetett itt el. Benne járván, az első keresztény századok emléke vonul el előttünk. E katakombák egyuttal a pápáknak lakhelyül, a híveknek templomul szolgáltak. Mindjárt a bemenetnél mutatják azon szobát, hol a pápák laktak. Számtalan szűk folyosó vezet minden irányban. Jobbra balra egymás fölött üredek vannak, melyekben a testek nyugodtak. — A vértanuk testeinek ereklyéi legnagyobb részt templomokba osztattak szét.

Egy felirat figyelmeztet bennünket, hogy itt neri szent Fülöp 10 évig élt. Egy másik felirat mutatja a helyet, a hol sz. Cziezelle testét találták meg.

Innen elmentem a Szent-Sebestyén mellett levő Romulus-féle cirusba, melynek romjai maig fönmaradtak. Valószínűleg a szent Callixtusban nyugvó vértanuk közül sokan véreztek el fővenyén. E cirusban állott azon obelisk, melyet XII. Ince pápa Navona terére vitétt át.

Az appiai uton haladva, utunkba akad Cecília Metella siremléke, még most is jó állapotban van. Ez kerek torony, melynek átmérője 89 láb; a benne volt hamvveder a Farnesepalotába vitétt át.

A régi korban szokásban volt a holtakat az utak mellé temetni; azért az appiai uton is sok a halotti emlék.

Ő Felsége a szent földön.

I.

Mióta a kereszties háboruk elmultak, melyekben a keresztények hős föláldozással vérüket ontották, hogy a töröktől visszafoglalják azt a szent földöt, mely Üdvözítönket hordozta, keresztény fejedelem nem fordult meg ott. — II. András királyunk volt az, ki a magyar fejedelmek közül részt vett a kereszties háborukban, a miért „Jeruzsálem királya“ ezímet is kapott, melyet a magyar királyok mainapig használnak.

Ő Felségének az a vallásos gondolata volt, hogy midön a Suez-esatorna megnyitására utazik, egyuttal meglátogatja a szent földet is. Ő Felsége, miután Konstantinápolyban a török szultánt meglátogatta, kitől őt megillető fényvel és ünnepélyességgel fogadtatott, kíséretével hajón ment a szent föld felé.

November 8-ka volt, midön Jaffa városa elé érkeztek, s a szárazföldre szálltak. A kiszállás 9 órakor reggel történt. Miután ő Felsége a tisztelgők üdvözléseit fogadta, lóra ült és mintegy 300 arab lovas kíséretében távozott. — Legelől mentek a jeruzsálemi ausztriai consulatushoz tartozó katonák gazdag aranyos keleti ruhában, kezökben aranygombos nagy botot tartva, körülbelül — mint nálunk az urasági portások szoktak hordozni. Utánuk ment ő Felsége kíséretével, aztán az arab lovasok gazdag ruházatban, utánok a máhalovak, aztán 3 koesi és két gyaloghíntő, végre a tevék, melyeken szintén arabok ültek. — Mindjárt Jaffa város közelében ő Felsége találkozott a porosz koronaherezzel, ki akkor tért vissza Jeruzsálemből, és kívül ő Felsége néhány barátságos szót váltott. — Harmadfél órai lovaglás után elértek Ramlehba, hol reggeliztek. A jaffai kormányzó itt nagy olajfák árnyékában két nagy sätort készíttetett. Ramlehen egy óráig nyugodtak.

Közel Jeruzsálemhez egy völgyben megállapodtak, hogy a szent városba való ünnepélyes bevonulásra elkészüljenek. Ő Felsége tábornagy-egyenruhába öltözött, az István-rend szalagját kötö fel, kíséretének minden tagja szintén teljes díszbe öltözködött. A szent várostól már csak egy keskeny hegyhát választotta el ő Felségét és kíséretét.

A mint a hegyre fölértek, megjelent az első küldöttség, és ezek a Jeruzsálemben lakó magyar zsidók voltak óriási nemzeti zászlóval, melyen nagy aranybetűkkel a következő magyar szavak voltak olvashatók: „Éljen a esászár és magyar apostoli király Ferencz-József. Éljen a nemzet! — A magyar, morva és esch izraelita község.“ A küldöttség magyar beszéddel üdvözölte ő Felségét, melyre a király szintén magyar nyelven válaszolni méltóztatott. Ezer és ezer ember volt jelen, kik mindnyájan ő Felségét a legnagyobb lelkesedéssel fogadták. Az első diadalinnél a keresztény papság fogadta ő Felségét; innen már látni lehetett a szent város egy részét. — Ő Felsége ekkor leszállott lováról, és leborulva megcsókolta a földet, melyen Üdvözítönk járt. E vallásos tény mélyen meghatotta a jelenvoltakat. Midön az ugynevezett jaffai kapuhoz értek, a király példájára mindenki leszállott lováról, hogy a szent városba gyalog vonuljanak be. Itt ő Felségét a kath. papság küldöttsége olasz beszéddel fogadta; mire a királyt ünnepélyes menettel a szentsír templomába vezették.

November 9-kén délután ő Felsége kilovagolt az Olajfák hegyére. 16-kén újra ájtatoskodott a sz. sír templomában, meglátogatta a sz. ferencziek kolostorát és több intézetet. Délután kirándult Betlehembe; ezen ut hatodfél órát vett igénybe. Itt ő Felsége először is meglátogatta sz. Iona templomát, honnan oldalt egy lépeső vezet azon kápolnába, hol Üdvözítönk született. Ő Felsége áhíthatossága a legmélyebb benyomást tevő a környezetre. Aztán a sz. ferencziek ebédlőjében némi frissítöt vett magához, a szerzetes növendékek e közben horvát és olasz nyelven beszédeket intéztek hozzá. Ő Felsége még megtekintette a barlangot, hol a Bold. Szüz a kised Jézussal elrejtözött, mielőtt Egyiptomba menekült volna, aztán visszaindult Jeruzsálembé, hová esti 6 órakor ért; itt megkerülte a város falait, és a Sion-kapun vonult be.

Romai tudósítás.

Roma, nov. 19. — Azon helyzetben vagyok, hogy érdekes részleteket közölhessek a württembergi királynőnek Ő Szent-ségénél tett látogatásáról. A királynő, ki a muszka ezárnak nővére, épen 25 perczet töltött a szentatyánál. Midön kijött, mindenki előtt feltűnt nagy meghatottsága. Szemei egészen vörösek voltak, arezán feltűnő volt a nagy halaványság, a környezet attól tartott, hogy elájul. A vatikán háznagyja ment mellette, hogy a lépesön lekísérje. A majdnem összerogyó királynő így szólott hozzá: „Monsignore, kérem, nyújtsa karját.“ Hiteles forrásból irhatom, hogy a pápa előhozta, hogy minő nehézségekkel kell a szentszéknek Württemberggel szemközt küzdenie, és sürgösen kérte a királynőt, hogy azok eltávolítására használja föl befolyását. Azután a szentatyja érzékenyen írta le Lengyelország szerenesétlen helyzetét, és hozzá tette, hogy miután nem láthatja Romában testvérét, Sándor ezárt, a királynőt kéri, emlékeztesse testvérét azon szavakra, melyeket XVI. Gergely pápa Miklós ezárhoz intézett. Tudjuk, hogy IX. Pius elődjének szavai annyira meghatották a nála tisztelgett Miklós ezárt, hogy egészen meg volt zavarodva, mikor a papától kijött.

Mikor a pápa Olga királynőnek a Hétel-Constanzaiban látogatást visszaadta, a királynő a lépesőig jött eléje, és a távoztól szintén odáig kísérte ki.

A zsinati atyák már nagy számmal jelen vannak; a magyar püspökök közül P e r g e r János kassai püspök ő mlgtát láttam, ki a Hétel de Romeban van szállva.

Számítás szerint legalább is 650 püspök fog jelen lenni; Tridentben csak három patriarcha, 32 érsek és 228 püspök volt együtt.

Közvélemény szerint és az előhaladott előmunkálatok után ítélve a zsinat 4—5 hónapnál nem fog tovább tartani.

A zsinati terem felszerelése eddig a pápai kincstárnak 120,000 franknyi költséget okozott; a szőnyegek és egyéb díszítmenyek még mintegy 20,000 frankba fognak kerülni. A két fő-kép két zsinatot ábrázol: az első t. i. a niceai, és az utolsót, t. i. a trientit; azonfölül díszítik a termet mindazon pápák arcképei, kik alatt egyetemes zsinatok tartattak. A zsinati terembe vezető ajtó épen akkora, mint a Péter-templom nagy érezajta.

A szegény püspökök számára fogadott és bebutorozott lakások eddig a pápának 50,000 frankba kerültek; de sokkal többbe kerül az illető püspökök ide- és visszautazása; a pápai segélyt különösen az olaszországi, keleti és missiópüspökök fogják igénybe venni. — A napi költségek minden szegényebb püspök részére naponként 10—15 frankra számíttatnak.

A zsinat hivatalos programja már meg van állapítva: A főpápa ünnepélyes menetben vonulnak a sz. Péter templomába, a főhajóba mennek s ott szentmisét hallgatnak, melyet a főoltáron maga a pápa mondand. Mise után a „Jöjjetek el Szentlélek“ fog énekelgetni. — Azután a püspökök bevonulnak az éjszakai oldalhajóba az ülésterembe. A pápa itt beszédet mondand és a zsinatot megnyitottnak nyilatkoztatja ki. — Az ünnepélyes ülésekbe beboesátható személyek számát 12,—13,000-re teszik, kik következő rendben fognak helyet foglalni: 35 bíbornok-püspök, patriarcha, érsek és püspök 923, apát 29, rendgenerális 32, — tehát a szavazatok száma 1017, továbbá 100 pápai theologus, 50 hivatalnok, a pápa udvari személyzete 124.

Overbeck temetése a művészek általános részvete mellett nagy ünnepélyességgel ment végbe. A nagy művész földi tetemei a Quirinálón levő sz. Bernát-templomában takarítottak el.

—y

Romai levél.

Mult vasárnap a kapuczinusok egyházában a bold. szűz tiszteletére valóban egy fényes ünnepélyt tartott a della Santa Speranza nevű ájtatos társulat, mely ünnepélyt harmadnap előző ájtatoság buzdító szent beszédekkel előzött meg és hogy a rómaiak általánosan ez ünnepélyben részt vegyenek, P a t r i z i bíbornok a pápa helyettese által egy nyomatott felhívással voltak felbuzdítva. E felhívás értelmében igen jelentékeny sokaság vett részt ez ünnepélyben, annyira, hogy boldognak érzé magát mind az, ki ez egyházba beférhetett, s jubileumi bucsu elnyeréseért a sz. Szűz képe előtt köteles imáját elvégezhetette.

A fősemmitő pápai törvényszék (Rota Romana) ülnökei (Ouditori) bevett szokás szerint nov. 19-én reggel díszhintókbán ünnepélyes lovas katonáktól kísértetve a vatikáni palotába vezettettek be, hol szentmisét hallgatva az egész ügyvédi karral a pápa egyik fogadó teremében összeültek, kikhez msgr Giordani Alajos üdvözlő beszédet tartott, mely után a pápai bullák olvastattak fel előttük, melyek által teendőikről figyelmeztettek, mire letévén az esküt ő szentsége kezébe „de Secreto servando“, ünnepélyes kísérettel mint jöttek déltájban haza kísértettek.

Nov. 22-kén a vatikáni palotában nyilvános pápai tanácsülés tartott, melyben IX. Pius pápa a valadolidi spanyol érseknek Moreno János Ignácznak, ki a mult évben márczius 13-kán bíbornoknak neveztetett ki, e napon reggeli órákban szokott szertartásokkal a bíboros kalapot adta át az egész bíbornoki kar, romai főpapság, tanácsnokok s megszámlálhatlan minden rangú és nemű nézők jelenlétében, a württembergi királynő is jelen volt kíséretével, minckelötte pedig a bíboros kalap fejére tétetett, s a Sixtina kápolnába Matei Marius kezébe mint a bíbornoki kar legöregebbike a hűségi esküt tetette, két diaconus-bíbornok társaságában a pápa trónusához járult, előbb a pápa lábát, azután kezét csókolta meg, mire a pápa felkelvén őt átkarolta, mit a többi bíbornokokkal is megtett, és mikor a bíbornokok közt helyét elfoglalta, akkor msgr Bonim egy kérelmezést olvasott fel ő szentsége előtt, miszerint Taigi Anna Maria ügye folytathassék, hogy a boldogok sorába igtatva ő hozzá is folyamodhassank könyörgésünkkel. Mindezek után a pápa trónjáról leszállva, fején hármass koronával, hordozó székébe leült, szép rendben eltávoztak a pápai zárt tanácsülés teremébe, hol ő szentsége szokás szerint az új bíbornoknak száját kötötte be, s ezután hat új püspököt nevezett ki, jelentvön: hogy főt. Szabó Imre veszprémi egyházmegyei papnak szombathelyi püspökségére kineveztetését breveje által helybenhagyta, valamint Mayer Robert sazeburgi papnak a paneadei püspökségre. Jelentette egyuttal azt is, hogy a hitterjesztő intézet hitküldérekéből e napokban négyet püspököknek szenteltetett fel. — Mindezek után az új bíbornoknak feloldván a száját, egyházi gyűrűt vont ujjára ezen ezímmel: „S. Maria della Pace“ s azonnal szobáiba vonult, hol az új bíbornokra várt atyai utasítást négy szem közt közölte. — Délután az új bíbornok egész ünnepélylyel szent Péter sírjához járult, hol imáját végezve kíséretével ment P a t r i z i bíbornok üdvözlétére, azután haza, hol rá a romai főnemesség, az uralkodók követei várakoztak, kik valamennyien késő estig ott társalogtak, kiűn az utczán két zenebanda folytonosan a népet mulattatta.

A Forum Agonale vagyis Piazza Navona e hónapban sétáló kerité átalakíttatni kezdetett a római tanács költségén: erről jelenleg a műértők sokat tanácskoznak s terveznek, miként e szép tért szebbé, s kellemetesebbé tehessek.

E napig 215 püspök érkezett s beszállásoltatott már, hazánkból első V a n e s a János fogarasi érsek ő exja tegnap szerencsésen megérkezett. — Időjárásunk esős, szélviharos.

Liegerhoffer János, p. gyónatya.

M i u j s á g ?

— Magyarország hgprimása a kath. autonómiai választásokat megelőző összeírások megkezdésének határnapjaul jövő jan. 18-át tűzte ki. Ő Hercegsége nov. 27-kén fogadta az ottani főkáptalan és papság bucsu-tisztelgését.

— A főm. Herceg-Primás a pozsonyi oltagületnek 100 ftot, a visegrádi katolikus iskola támogatására szintén 100 frt, — valamint a r. komáromi kath. iskola felállítására is tetemes összeget adományozott.

— Végre Pesten is a kath. iskolaügyben alakult központi bizottság, mely elhatározta a pestvárosi teljeskorú összes kath. lakosok haladéktalan összeírását, hogy az összeírások meghívásával aztán a közös nagygyűlés megtartassék. Az összeírások gyors eszközésére városrészenként bizottságok nevezettek.

— Tiszafüredről írják: A tiszafüredi kath. iskola és kántorlak teljesen fölépülvén, egyike a város esinosabb épületeinek, homlokzatán a következő szavakkal: „Bartakovics Béla a népnevelésnek.“ Tiszafürednek előbb csak egy osztályu kath. elemi tanodája volt egy elavult viskóban; ma már kettő van, külön a fiúk és lányok számára. Az egyik osztály a kántortanítóra, a másik pedig egy segédtanítóra van bízva. A kegyelmes főpásztor nemcsak hogy az iskolaépítést saját költségén (4600 frt) emeltette, hanem a tanítói fizetésre is 4000 frt alapítványt tett, s azonkívül ülapadokra 1000 frt adományozott. De mindez csak kis része azon nagy áldozatoknak, melyekkel ő mlta egyházmegyéjében egyebütt is a népnevelés előmozdításához járult, s melyek csak ez évben meghaladják a 20,000 frtot!

— Ugy hallani, hogy a bécsi miniszteriumban oly törvényjavaslatot készítettek, mely, ha életbelép, a kolostoroknak a Lajtán túl halálos döfést fog adni. Ezen javaslat szerint az állam felügyeleti jogot tart főn magának a kolostorok fölött, mi II. József császár idejére emlékeztet. Továbbá kolostort ugy lesz szabad alapítani, ha abba a községi képviselőség beleegyezik; ha valahol ingerültség mutatkozik valamely kolostor ellen, akkor azt a kormány beszüntetheti; a vallásalapból csak oly kolostorok részesülhetnek ezután segélyezésben, melyek az ifjúság oktatásával foglalkoznak. — Nem esodáljunk, hogy a bécsi lapok minden módon meg akarják akadályozni a Felsőnek Romába menetelét, attól tartván, hogy e találkozás folytán a Felső kevesebb szabad kezet engedne a miniszteriumnak ilyenmü intézkedésekre.

— A pesti Oltáregyletnél f. évi aug. 6-tól nov. 6-ig begyűlt: Pestről 266 ft 18 kr, Ó-Budáról 2 ft 28 kr, Selmeczről 5 ft 20 kr, Zólyo-Lipeséről 10 ft, Sökutról 3 ft 20 kr, Jászberényből 34 kr, N. Kanizsáról 11 ft, Tassról 3 ft, Kápolnáról 10 ft, Baranesről 20 ft, Ürmről 2 ft 60 kr, Bajtáról 8 ft 10 k; Kun-Szentmártonból 5 ft, Házás-Nényéről 7 ft, Ujbányáról 10 ft, Bátoról 32 ft 8 kr, Perényről 5 ft, Érsekujvárról 1 ft, Egerből 47 ft, Detk-, Ludas- és Ugráról 33 ft, Kistája-, Andornak- és Ostorosról 7 ft 50 kr, Lőincziről 6 ft. — Isten fizesse meg!

— Mennyire viszik a szabadságot a mi közösiskolás népboldogitók, nem is gondolná a vidék falusi lakója. Most azon mód által akarják az iskolás gyerekek lelkét megmételyezni, hogy a garasos irkákra ezimlapul felpingálnak egy kihizott barátot és sovány apácát, hogy a gyerek fejébe betuszkolják az ubrykolást és a papfaló műveltséget.

— Ft. Knauth Frigyes alsó-mislyei esperes-plebános a rozgonyi szegény népiskola költségeinek fedezéséhez ötven forintot, — felső-olesvári plébános nt. Boczkó Ferencz ur pedig szintén ötven forintot — összesen tehát 100 frtot adományoztak.

— Párisból írják, hogy az ifju Czartoriska a hercegnő, ki nem rég özvegygé lett, karmelita apáczává lett.

— Angliában a két utolsó évben több mint 2000 egyén tért vissza a kath. egyház kebelébe; köztök 17 protestáns lelkész, 200 előkelő tudós, 2 lord családból stb.

— Ugy halljuk, hogy Esztergám sz. kir. városában a jóravaló katolikusok már erősen mozognak, hogy ősi hitvallásuk becsületének megmentésére iskoláik katolikus jellegét reivindicálják.

— Jónás József apát-kanonok ur a pécsi legényegyletnek egy új ház építése pénzalapjának növelésére 2000 forintot ajándékozott.

— A krakói zsidókról írják, hogy többhelyütt egy-egy több feleséget is vesz; a fiatal menyecskéket aztán elviszik Törökországba s ott a törököknek eladják. — Ez is sajátságos neme a Gschäftnek!

— Értesítés. Alulírottak értesítik a tiszt. közönséget, hogy Schleiniger Miklós „Die Bildung des jungen Predigers“ címü szakművének szerzőtől engedélyezett magyarításán dolgoznak. — Bécs, nov. 21. 1869. — A Pázmány-intézeti magyar irodalmi iskola ezévi tagjai.

— Jelentés. A „Veszely, Imets és Kovács utazása Moldva-Oláhországban 1868.“ címü munka t. cz. előfizetőinek megnyugtatóra bátor vagyok tisztelettel jelenteni, hogy a munka eddig el nem háritatott akadályok miatt csak 1870-ki január végén jelenhetik meg, a meddig az előfizetési határidő is meghosszabbittatik. Teljes tisztelettel Maros-Vásárhelyt, 1869. nov. 22. Veszely Károly esperes-plebános. (Ezen munkából igen érdekes mutatványt közlöttünk volt.)

— Beküldött új könyvek: 1) Felelet egy 11 éves levélre, megküldve egy magyarhoni helvét hitvallásu atyafinak, írta Fábian János. Ara 50 kr. Kapható Fábian János pleb. urnál Alsó-Szemeréden, u. p. Ipolyság. Népszerű modorban fejtegeti azon ker. hitágazatokat, melyeket a protestánsok elvetnek. — 2) Tiszapüspöki és fiókhelyei, helyrajzi, történeti és egyházi tekintetben, írta Kovácsóczy István. Igen becses helyrajz, minőt bár minél több helyen irnának még, mi által Magyarország hiteles megismerésének lényeges szolgálat tétetnék.

Társulati értesítő.

Kimutatás a Szent-István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekről: Pávliár Károly kassai mintafőtanodai hitelemző 151 frt 25 kr; Széll János zalabéri plébános 6 frt 30 kr; Gruzling Ferencz magyarszéki pleb. 110 ft 5 kr; Farkas Mihály dunaszerdahelyi pleb. 56 ft 70 kr; Ocsovszky Ferencz primási könyvtárnok 53 ft 55 kr; Zsemlics István bellatincezi kápl. 34 ft 13 kr; Csathó Alajos mezőturi pl. 47 ft 10 kr; Vásárhelyi Dezső megyei tisztviselő, Arad, 113 ft 30 kr; Szabados Antal kalocsai papnöveldei aligazgató 189 frt.

Adakozások Szent-István-társulati házra: Széplaky Ferencz pleb. 20 frt; Hanny Gábor pleb. 5 frt.

Jótevény adakozások: A Jézus-sz. gyermeksz. társulatnak egy névtelen 15 kr. — Az Oltáregyletnek: Balássy Alajos 1 frt.

Adakozások a Szent-László-Társulat részére. frt kr.

Az erdélyi püspöki megyéből	27 40
A szathmári „	17 60
A bajai főgymnasium	30 —
Bold. Simovics lipót plebános hagyománya	9 —
Bobest Lajos kir. tanácsos	1 —
Csupor János baltavári pleb. gyűjtése: Benkő Józsefné, Horváth Katalin, Rokos Antalné, Pinter Istvánné, Grebenár Magdolna, Szalay Istvánné egyenkint 72—72 kr — összesen	4 32

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lipót-utca 11. sz.) — Felelős szerkesztő: Füssy Tamás.

Pesten, nyomtatott az „Athanaeum“ nyomdájában 1869. (Barátok tere 7-dik szám.)

Folytatás a mellékletben.